

4. Махновець Л. Григорій Сковорода: Біографія. Київ: Наук. думка, 1972. 253 с.
5. Сакральний простір «Саду божественних пісень» Григорія Сковороди / І. (архієпископ) Ісіченко. *Слово і час*. 2013. № 1. С. 52-63. Бібліогр.: 21 назв. - укр.
6. Сковорода Г. Сад божественных пісней: вірші, байки, діалоги, притчі / упоряд. Б. А. Деркач. Київ : Вид.-во худ. літ. «Дніпро», 1988. 319 с.

*Катерина Зубкова,
Тернопільський педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
студентка 3 курсу
факультету філології і журналістики
Науковий керівник:
к.філол.н. О. Ткачук*

РЕІНТЕРПРИТАЦІЯ «ПСАЛМІВ ДАВИДОВИХ» У ТВОРЧОСТІ

Т. ШЕВЧЕНКА

«Псалми Давидові» - це цикл із десяти віршів які є переспівами псалмів, автором яких, за біблійною легендою, є давньоіудейський цар Давид. За їхньою допомогою Шевченко зміг втілити тут такі думки, які суворо переслідувались цезурою. Збірка віршів написана у 1857-1859 роках.

Досягнувши вершини творчості, Т. Шевченко звернувся до оспівування біблійних псалмів. Десять псалмів, обрані автором, дозволили йому висловити особисті думки та оживити біблійну історію Ізраїлю та суспільні проблеми України. Обрані поезії є не лише високохудожніми переспівами давніх релігійних гімнів та молитв, а й Шевченковими заповідями рідному народові.

«Давидові псалми» Шевченка - це не тільки поетичний вираз пристрастей, надій і страждань самого автора, але й проникливий виклик до глибоких релігійних та моральних роздумів. Шевченко використовує символіку

та образи з Біблії для передачі своїх почуттів і думок. Тут присутні алюзії на Ісуса Христа, Царя Давида та інших біблійних персонажів, щоб виразити свої почуття, надії та критику соціальної нерівності.

До прикладу, «Псалми Давидові» Шевченка, як і Книга псалмів, розпочинає псалом 1, «Блаженний муж...» У вірші відбувається алюзія на 1 псалом Давида. Вона проявляється у спільних мотивах і ідеях, що передаються обома текстами. Обидва вірші говорять про блаженство та долю праведного, який тримається закону Господнього і уникає лукавого. Вони зображають праведного мужа, як дерево, що приносить плоди, і воду, що не висихає.

Книга псалмів: «І буде він, мов дерево, біля потоку води посаджене, що приносить плід свій свого часу, і листя котрого не в'яне; і в усьому, що він чинить, йому щастить».

«Псалми Давидові» («Над водою посажене/Древо зеленіє,/Плодом вкрите. Так і муж той/В добрі своїм спіє.»)

Таким чином, алюзія на 1 псалом Давида додає глибини і релігійного контексту до вірша, передаючи позитивні цінності, пов'язані зі сповненням закону Божого та долями праведних та нечестивих.

Другий вірш (12. «Чи ти мене, Боже милий...») – Читання псалма 12-ого (Молитва Давида), згідно з богослужбовою літературою, це служить зразком

Молитви за всіх, хто потрапив у скрутне становище. Шевченко досить близько до змісту першоджерела.

Уривок «Чи ти мене, боже милий, Навік забуваєш?» натякає на Псалом 12, де Давид питає: «Доколи, Господи, забудеш мене навіки? Доколи приховуватимеш лице Своє від мене?»

У третій поезії (43. «Боже, нашими ушима...») – переспів псалма 43-го («Без допомоги Божої немає перемоги»).

Першою алюзією є згадка про давні криваві події, коли «рукою твердою своєю» Бог розв'язав руки і покрив землю трупами ворогів. Це нагадує про звільнення Ізраїлю від ворогів, що описується в Давидовому псалмі 43:2-3: «Боже, ми чули вухами своїми, батьки наші оповідали нам про діяння, котрі Ти вчинив за днів їхніх, за днів старожитніх. Ти рукою Твоєю винищив народи, а їх насадив; уразив племена і вигнав їх».

Наступна алюзія про теперішні часи, коли Бог знову покрив людей «срамотою» і вороги дивляться на них з глузуванням.

Ці алюзії на Давидові псалми передають почуття безнадійності, суму та сподівання на втіху та спасіння від Бога, як це виявлено в Біблійних псалмах.

Четверта поезія (52. «Пребезумний в серці скаже...») – переспів 52-го псалма (у Псалтирі він майже тотожний псалму 13-му), в якому Пророк нарікає на безумну зухвалість нечестивих, що не хочуть знати свого Творця.

Згадка про безбожних, які не вірять в Бога і вчиняють зло («Пребезумний в серці скаже,/Що бога немає,/В беззаконії мерзіє,/Не творить благая.») Це нагадує про опис безбожної людини, що зустрічається в Давидовому псалмі 52:2: «Сказав недолугий у серці своєму: Немає Бога. Розбестилися вони, і вчинили мерзенні злочини; немає жодного, який чинить добро.»

Шоста поезія (81. «Меж царями-судіями...») – переспів 81-го псалма, тема якого – несправедливий земний суд та неправедні старійшини народу, які через їхнє «начальницьке та судове достоїнство» в оригіналі названі земними

богами: («Між Царями-судіями/На раді великій/ Став земних владик судити/ Небесний владика.»)

Це нагадує про Божу судову владу, яка згадується в Давидовому псалмі: «Але ви помрете, як люди, і згинете, як будь-який князь. Постань, Боже, суди землю; бо Ти успадковуєш усі народи.»

Наступна алюзія вказує на Скаргу до земних владик, які стягують кров невинних і сприяють багатим за допомогою лукавого суду: («Доколі будете стяжати/І кров невинну розливать/Людей убогих? А багатим/Судом лукавим помагать?») Це відображається в Давидовому псалмі 81:2: «Доки ви будете судити несправедливо і прихильно ставитися до лиходіїв?»

Заключна поезія циклу (149. «Псалом новий Господові...») – досить точний переспів 149-го псалма, що за жанром виступає хвалою. Шевченко на зразок Псалтиря закінчив свій твір одним із «алілуйних» псалмів, тобто пісень радості, в яких возноситься хвала Богові за перемогу над ворогами та здобуте. 149-й псалом у структурі шевченківського циклу виконує функцію обрамлення, бо, зводячи воєдино всі мотиви та образи, має найтісніший діалогічний зв'язок із псалмом 1-м, де був указаний духовний орієнтир для вибудовування суспільних відносин.

Алюзії на псалми Давида додають релігійну глибину і значення тексту. Вони відтворюють образи, мотиви та ідеї з псалмів, що були написані Давидом як співи прославлення Бога, вирази покаяння, молитви, і виявлення віри в Божу справедливість та рятівну дію. Ці алюзії допомагають підкреслити духовну сутність віршів, передати емоційну глибину та відношення до Бога та релігійної традиції. Вони також можуть збагатити інтерпретацію та розуміння віршів,

відкриваючи нові шари значення та сприяючи глибшому зв'язку з давніми псалмами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Даниленко І. Давидова арфа й тарасова кобза: про «Давидові псалми» Т. Г. Шевченка. *Слово і час*. 2007. № 5. С. 3–16.
2. Дзюба І., Жулинський М. На вічному шляху до Шевченка. Шевченко Т. Г. Повне зібрання творів: у 12 т. / гол.ред. М. Г. Жулинський Київ : Наук. думка. 2001. Т. 1. С. 9 – 66.
3. Книга псалмів. *Біблія. Новітній переклад сучасною українською мовою*. URL: <https://www.ukrbible.com/19.html>.
4. Липка А. О. Внутрішній діалог Тараса Шевченка з Біблією як підґрунтя християнського світогляду. *Психологія і суспільство*. 2014. Спецвипуск. С. 96–98.
5. Тонне О. Ш. Переосмислення біблійних образів і мотивів у поетичних творах Тараса Шевченка. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Літературознавство*. 2015. № 43. С. 212 – 222.

Вікторія Беш,

*Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка,*

студентка 2 курсу

факультету філології і журналістики

Науковий керівник:

д. філол. наук, проф. О. Лабашук

МІФОЛОГІЧНІ УЯВЛЕННЯ УКРАЇНЦІВ ПРО ДОЛЮ

У багатьох народів з різних куточків світу існує уявлення про те, що доля кожної людини є наперед визначеною. Наші предки також мали свої уявлення